



Received 06.04.2020
Accepted 01.06.2020

Spor Yapan Üniversite Öğrencilerinin Saldırganlık Düzeylerinin İncelenmesi

Yunus Şahinler¹, Mahmut Ulukan²

Özet

Bu çalışmada spor yapan üniversite öğrencilerinin saldırganlık düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya, Isparta, Kütahya ve Antalya’da 2019-2020 eğitim öğretim yılında üniversitelerde öğrenim gören farklı spor branşlarında 159 öğrenci gönüllü olarak katılmıştır. Araştırmada Kiper (1984) tarafından geliştirilen Saldırganlık Envanteri kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde SPSS 25.0 istatistik paket programı kullanılmıştır. Frekans ve ortalama değerlerinden faydalanılmıştır. Veri toplama araçlarının normal dağılım gösterip göstermediği test edilmiştir. Normal dağılıma uygun olduğu için parametrik testlerden yararlanılmıştır. Değişkenler arasındaki farklılığın test edilmesi için t testi ve Anova testinden faydalanılmıştır. Ayrıca alt grupların farklılığı için Bonferroni ve Tamhane kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre üniversite öğrencilerinin yaş, cinsiyet ve eğitim değişkenine göre saldırganlık düzeyleri alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır. Ayrıca katılımcıların yaşları ile yıkıcı saldırganlık düzeylerinin arasındaki ilişkinin daha küçük yaşlarda fazla olduğu, yaş ilerledikçe azaldığı ve daha ileri ki yaşlarda artış gösterdiği gözlemlenmiştir. Fakat bireylerin spor yapma yılı, yaşadıkları çevre ve boş zamanlarını değerlendirme değişkenleri açısından anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler:

Psikoloji, Saldırganlık, Spor

Investigation of Aggression Levels of University Students Doing Sports

Abstract

This study aimed to determine the aggressiveness levels of university students doing sports. To research 159 students voluntarily participated in the study in different sports branches studying at universities in Isparta, Kütahya and Antalya in the 2019-2020 academic year. The Aggressiveness Inventory developed by Kiper (1984) was used in the study. SPSS 25.0 statistical software was used to evaluate the data. Frequency and average values are used. Whether the data collection tools show normal distribution was tested. Since it is suitable for normal distribution, parametric tests were used. T test and ANOVA test were used to test the difference between the variables. In addition, Bonferroni and Tamhane were used for the difference of subgroups ($\alpha = 0.05$). According to the results of the research, it has been determined that there is a significant difference between the aggression levels of university students according to age, gender and education variable. In addition, it was observed that the relationship between the ages of the participants and the levels of destructive aggression was higher at younger ages, decreased as the age progressed and increased at the later years. However, it was determined that there was no significant difference in terms of individuals' sports, their environment and leisure time.

Key Words:

Psychology, Aggressiveness, Sport

Alıntı: Şahinler, Y. & Ulukan, M. (2020). Spor yapan öğrencilerin saldırganlık düzeylerinin incelenmesi. International Sport Science Student Studies, 2(1), 16-24.

¹ Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı (Doktora), Kütahya, Türkiye, E-mail: yunusahinler@gmail.com
² Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı (Doktora), Kütahya, Türkiye, E-mail: mhmtulkn@gmail.com

1. Giriş

Spor, insanı yakından ilgilendiren birçok bilim dalı ile iç içedir. Birçok bilim dalı ile ilişki içerisinde olan spor, psikoloji alanıyla da yakından ilgilidir (Tunç 1997). Spor, bireyin psikolojik ve fizyolojik olarak sağlıklı olmasını sağlayan, sosyal hayatını düzenleyen, zihinsel olarak belirli bir seviyeye getirmesine olanak sağlayan pedagojik, biyolojik ve sosyal bir kavramdır (Şahinler ve Ersoy, 2019). Saldırganlık, son dönemlerde şiddet kavramı ile beraber sürekli anılan bir kelimedir. Özellikle toplumun modernleşmesine bağlı olarak saldırganlık düşüncesinin geri plana atılacağı düşüncesine karşın, saldırganlık günümüzün en yoğun kullanılan kavramı ve yoğun şekilde uygulanan eylemi haline gelmiştir. Bunun örneklerini yoğun bir şekilde gerek ülkemizde gerekse de dünyanın diğer ülkelerinde sürekli bir şekilde görmekteyiz. Saldırganlık (aggression), insanların ve hayvanların temel içgüdülerinden, biridir. Belirli sınırlar içerisinde saldırganlık, yaşamı sürdürmek için gerekli olan davranışların kaynağı olarak görülmektedir.

Eskiden beri insanlar hayatta kalmak, yabancı hayvan saldırılarından korunmak, beslenmek için ister istemez saldırgan bir tutum takınmışlardır. Böyle bir rekabet ve hayatta kalma evresinde avcılık ön plana çıkmış bir uğraş ve spor olarak günümüze kadar gelmiştir. Bu nedenle hemen hemen bütün spor branşlarında bir rekabet mücadelesi mevcuttur (Gür, 2015).

Saldırganlık, insanların yapısında var olan ve günlük yaşamlarında farklı nedenlerden dolayı ortaya koydukları davranış biçimidir. Günümüz toplumunda yaşanan şiddet olaylarından dolayı saldırganlığın önem kazandığını, son yıllarda bilim adamları tarafından daha etkin şekilde incelenen bir terim olmuştur.

Günlük yaşantımızda doğal hale gelen saldırganlık, yaşamımızın tüm boyutlarında olduğu gibi spor organizasyonlarında da görülmekte ve sporda saldırganlık bir boşalma aracı olarak görülmektedir. Türkiye’de ve Dünya’da sporda saldırganlık arttığı görülmektedir. Öyle ki bugün yapısal, çevresel ve sosyal dış etkenler sporda tehdit oluşturuyor (Russell, 2003).

Cemiyetlerin normal koşullarda hoş görmediği saldırgan davranışları, spor aracılığıyla ortadan kaldırmaya uğraşmaktadır. Özellikle insanların otoriteye başkaldırma, boyun eğmeme gibi etkenleri spor faaliyetlerinde yer alan ve belirli kurallar çerçevesinde bulunan agresif veya hırs davranışlar biçiminde meydana gelerek sporcuların saldırganlık dürtülerinin en alt seviyede seyretmesine neden olur Spor sayesinde zihin ve beden bakımından rakiplerini yenerek huzura ve rahatlığa kavuştuğu söyleyebiliriz. Ama bazı araştırmacılar tarafından sporun kişilerin saldırganlık seviyesinin azalmasını aksine artırdığı düşünülmektedir (Şahin, 2003).

Spordaki saldırganlık sorunu; dış etkenlerden, sporcunun özelliklerine, antrenörün verdiği taktiğe, taraftar ve medya baskısına bağlı olduğu vurgulanmaktadır. Özellikle takım sporlarında önemlidir. Saldırganlığı içeren agresif savunma ve hücum gibi terminolojiler önemli etkidir. Burada geçen agresif terimi onaylanan bir durumu göstermektedir. Saldırganlık kuralların sınırını aşmadığı sürece desteklenmekte, hatta ödüllendirilmektedir. Fakat , günlük hayatımızda agresif davranışlar, saldırgan tavırlar ya toplumsal kurallarla ya da yasalarla sınırlanmakta, hatta yaptırım uygulanabilmektedir” (Erşan ve ark., 2009).

Bireysel, örgütsel ve çevresel faktörlerin yanı sıra, saldırgan davranışların temelinde nörolojik faktörlerinde rol aldığı bildirilmektedir (Yılmaz, 2013). Özellikle son yüzyılda spor kavramının diğer bilimlerle olan etkileşimi bu kavramın fizyolojik, sosyolojik ve psikolojik değerlendirmeler ışığında çok daha geniş bir perspektifte tanımlanmasını sağlamıştır. Felsefi olarak spor, sporun ruhunu, ana konusunu ve özünü felsefelerinden topladığı yeni bilgiler ile yeniden yorumlarken, psikolojik açıdan spor ise, belli olan bazı kuramların ve diğer bilim kollarının ışığı altında bağ kurarak sporun insan davranışlarını ve çevre ile ilişkilerinin etkisini incelemektedir (Heper, 2012). Ayrıca sporun bireyin kabiliyeti ile bütünleşmiş bir güven duygusuna, psikolojik olarak uyumlu bir kişiliğin gelişimine, ahlaki değerlerin toplumsal faydası hakkındaki algıları üzerine çok önemli etkilerinin olduğunu bildiren çalışmaların sayısı günümüzde giderek artmaktadır (Gültekin, 2008).

Bandura’ya göre (1978), saldırganlık dış etkenlerden meydana gelir, öğrenilir ve az pratik gerektirir, fakat karmaşıktır. Orijinal olarak, engellenme saldırganlık hipotezi, engellenmeyi; herhangi bir amaca ulaşmanın engellenmesi olarak görmüştür. Daha sonra, herhangi bir kişi veya koşulun birey

üzerinde oluşturduğu acı ya da rahatsızlık olarak görülebilecek olan tahrik unsuru (yüze vurulan bir tokat, sözel bir suçlama, mal veya eşyaya yönelik saldırı) tanımının da eklenmesi gerekli olduğu görülmüştür.

Engellenme ve tahrik unsuru arttıkça, saldırganlık seviyesinde artışı görülmüştür. Örneğin, deneklerin birbirlerine verebileceği şok miktarını denetleyebildikleri bir deney düzeninde kendilerine verilen şok seviyesinin arttırılması durumunda diğer deneğe uyguladıkları şok miktarının arttığı gözlenmiştir” (Çobanoğlu, 1993). Johnson (1972), saldırganlık ve engellenme kuramı arasında ilişki olmasına rağmen çok karmaşık güçlükler olduğunu güçlükler olduğunu görülmektedir.

Literatür incelendiğinde spor yapan üniversite öğrencilerinin saldırganlık düzeylerine ilişkin yapılan çalışmaların eksikliği tespit edilmiştir. Bu araştırma literatüre katkı sağlaması açısından Isparta, Kütahya ve Antalya illerinde spor yapan üniversite öğrencilerinin saldırganlık düzeylerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Yapılacak bu çalışma ile bireylerin saldırganlık düzeylerinin cinsiyet, yaş, eğitim, spor yapma yılı, yaşadıkları çevre ve boş zaman değerlendirme değişkenleri açısından analitik bir incelenmesinin yapılması planlanmaktadır.

2. Yöntem

Araştırma tarama modelinde bir çalışmadır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekli ile betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Ayrıca belirtilen değişkenler açısından yaş, cinsiyet, eğitim, spor yapma yılı, boş zaman değerlendirme ve yaşadığı çevre değişkenlerine göre oluşan farklılıklar incelendiği için karşılaştırmalı ilişkisel tarama modeli özelliklerini de bulundurmaktadır (Karasar, 2012).

2.1. Çalışma Grubu: Araştırmanın çalışma evrenini 2019-2020 Isparta, Kütahya ve Antalya illerindeki üniversitelerde öğrenim gören farklı branşlardaki sporcular oluşturmaktadır. Örneklem grubu ise, Isparta, Kütahya ve Antalya illerinde farklı spor branşlarında oynayan %49,1’u kadın, %50,9’i erkek olmak üzere toplam 159 gönüllü üniversite öğrencisinden oluşmaktadır.

2.2. Veri Toplama Süreci: Araştırmada kullanılan çevrim-içi anket formu, Isparta, Kütahya ve Antalya’da üniversitelerde öğrenim gören öğrencilere mail yoluyla gönderilerek uygulanmıştır. Veriler bilgisayar ortamında toplanmış ve SPSS programına aktarılmıştır. Araştırmada Kiper tarafından geliştirilen ve 30 sorudan oluşan ölçek kullanılmıştır. Ölçek yıkıcı “saldırganlık, atılğanlık ve edilgen saldırganlık için üç alt boyuttan oluşmaktadır. Sorular “bana hiç uymuyor ” ve “bana çok uyuyor” derecelendirmeli 7’li Likert tipidir. Kuramsal olarak her bir alt testte, her soruya bana çok uyuyor şeklinde yanıt veren kişi artı (+)30, bana hiç uymuyor şeklinde yanıt veren kişi ise eksi (-)30 puan almaktadır. Ancak istatistiksel olarak eksi puanlar kullanılmayacağından ve sıfır sayısının istatistiksel analizde sorun oluşturacağı düşüncesiyle her toplam puana 31 sayısı ilave edilmiştir. Bu sayede her bir alt testten alınan puan 1, en yüksek puan 61 olmaktadır (Güner, 2006). Envanterin tümüne ilişkinlerde edilen Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .83 olarak hesaplanmıştır (Derwent, 2007).

2.3. Analiz

Yapılan araştırmanın sonucunda edinilen veriler SPSS 25.00 istatistikî paket programında analiz edilmiş ve yanılma payı 0.05 olarak ele alınmıştır. Bu araştırmada kişisel özellikler frekans ve yüzde değerleri analiz edilmiştir. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediği incelenmiş neticesinde parametrik analizler uygulanmıştır. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler, bağımsız gruplar t-testi, tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Ayrıca alt grupların farklılığı için Bonferroni ve Tamhane kullanılmıştır ($\alpha=0,05$).

3. Bulgular

Tablo 1.

Öğrencilerin kişisel ve betimsel bilgileri

	Gruplar	N	%
Cinsiyet	Erkek	81	50,9
	Kadın	78	49,1
Yaş	18-25	39	24,5
	26-30	63	39,6
	31-35	47	29,6
	36 ve üzeri	10	6,3
	Ön Lisans	44	27,7
Eğitim	Lisans	53	33,3
	Lisansüstü	62	39,0
Spor yapma yılı	1-2	57	35,8
	3-4	54	34,0
	5-6	43	27,0
	7 yıl ve üzeri	5	3,1
Yaşadığı Çevre	Şehir	66	41,5
	İlçe	67	42,1
	Kasaba	26	16,4
	Kitap okur ve dinlenirim	34	21,4
Boş Zaman Değerlendirme	Fiziksel Aktivitelere Katılım	49	30,8
	Sosyal Aktivitelere Katılım	24	17,0
	İnternette Takılım	35	22,0
	Televizyon İzlerim	14	8,8

Çalışmaya katılan bireylerin cinsiyet, yaş, eğitim, spor yapma yılı, yaşadığı çevre ve boş zaman değerlendirme tanımlayıcı tablo 1’de gösterilmiştir. Tablo 1 incelendiğinde çalışmaya %50,9 erkek, %49,1 kadın olmak üzere toplam da 159 öğrenci katılmıştır. Öğrencilerin yaş değişkenine göre büyük çoğunluğunun (%39,6) 26-30 yaş arasındadır. Katılımcıların eğitim durumuna göre büyük çoğunluğunun (%39) ile lisansüstü, spor yapma yılı değişkenine göre (%35,8) ile 1-2 yıl arasında olduğu görülmüştür. Bireylerin yaşadığı çevre değişkeni incelendiğinde (%42,1) ile ilçe olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca bireylerin boş zamanlarını değerlendirmeleri (%30,8) ile fiziksel aktivitelere katılım olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 2.

Üniversite öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre saldırganlık düzeyleri t-testi analiz sonucu

	Grup	N	Ort. ± SS	T	P
Yıkıcı Saldırganlık	Erkek	81	39,06± 11,22	4,346	0,000*
	Kadın	78	31,15± 11,72		
Atılgnlık	Erkek	81	42,46± 8,14	1,384	0,168
	Kadın	78	40,78± 7,17		
Edilgen Saldırganlık	Erkek	81	39,77± 10,16	2,727	0,007*
	Kadın	78	35,76± 8,22		

*p<.05

Tablo 2 incelendiğinde katılımcıların cinsiyet değişkenine göre yıkıcı saldırganlık ve edilgen saldırganlık alt boyutlarında anlamlı bir farklılık olduğu gözlemlenmiştir (p<.05). Atılgnlık alt boyutunda ise anlamlı bir farklılığın olmadığı saptanmıştır (p>.05). Ayrıca verilere göre erkeklerin kadınlara göre yıkıcı saldırganlık ortalamalarının (\bar{X} =39,06) daha yüksek olduğu saptanmıştır. Edilgen saldırganlık ortalamaları incelendiğinde de benzer şekilde erkeklerin (\bar{X} =39,77) kadınlara göre edilgen saldırganlık durumlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3.

Üniversite öğrencilerinin yaş değişkenine göre saldırganlık düzeylerine ilişkin Anova testi sonucu

	Grup	N	Ortalama	Standart Hata	F	P
Yıkıcı Saldırganlık	18-25	39	39,41±	12,86	4,402	0,005*
	26-30	63	34,55±	11,81		
	31-35	47	31,23±	11,40		
	36 ve üzeri	10	41,20±	6,61		
Atılganlık	18-25	39	42,02±	6,80	0,050	0,985
	26-30	63	41,55±	7,96		
	31-35	47	41,40±	8,86		
	36 ve üzeri	10	41,80±	2,82		
Edilgen Saldırganlık	18-25	39	41,20±	8,53	2,539	0,059
	26-30	63	36,20±	9,19		
	31-35	47	36,91±	10,40		
	36 ve üzeri	10	37,81±	7,45		

*p<.05

Tablo 3 incelendiğinde katılımcıların “Yıkıcı Saldırganlık” alt boyutu ortalamasında yaş değişkeni açısından anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür (F(df)=4,402; p=.005). Ayrıca yıkıcı saldırganlık alt boyutunda en yüksek ortalamanın 36 ve üzeri yaş aralığında (\bar{X} =41,20), en düşük ortalamanın ise 31-35 yaş aralığında (\bar{X} =31,23) olduğu görülmektedir.

Tablo 4.

Üniversite öğrencilerinin eğitim değişkenine göre saldırganlık düzeylerine ilişkin Anova testi sonucu

	Grup	N	Ortalama	Standart Hata	F	P
Yıkıcı Saldırganlık	Ön Lisans	44	39,27±	12,59	4,703	0,010*
	Lisans	53	35,35±	12,45		
	Lisansüstü	62	32,12±	10,66		
Atılganlık	Ön Lisans	44	41,90±	6,82	0,564	0,570
	Lisans	53	42,33±	9,11		
	Lisansüstü	62	40,85±	7,00		
Edilgen Saldırganlık	Ön Lisans	44	40,56±	8,74	3,390	0,036*
	Lisans	53	37,88±	10,27		
	Lisansüstü	62	35,79±	8,82		

*p<.05

Tablo 4 incelendiğinde katılımcıların “Yıkıcı Saldırganlık” alt boyut ortalamasında eğitim değişkeni açısından anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür (F(df)=4,703; p=0,010). Yıkıcı saldırganlık alt boyutunda en yüksek ortalamanın ön lisans (\bar{X} =39,27), en düşük ortalamanın ise lisansüstü (\bar{X} =32,12) olduğu görülmektedir. Yine “Edilgen Saldırganlık” alt boyut ortalamasında da anlamlı bir farklılık görülmüştür (F(df)=3,390; p=0,036). Edilgen saldırganlık alt boyutunda en yüksek ortalamanın ön lisans (\bar{X} =40,56), en düşük ortalamanın ise lisansüstü (\bar{X} =35,79) olduğu görülmektedir.

Tablo 5.

Üniversite öğrencilerinin spor yapma yılı değişkenine göre saldırganlık düzeylerine ilişkin Anova testi sonucu

	Grup	N	Ortalama	Standart Hata	F	P
Yıkıcı Saldırganlık	1-2 yıl	56	36,08±	12,80	,549	0,649
	3-4 yıl	54	33,09±	12,70		
	5-6 yıl	44	35,23±	11,09		
	7 yıl ve üzeri	5	39,80±	2,68		
Atılganlık	1-2 yıl	56	42,66±	6,56	0,684	0,563
	3-4 yıl	54	41,42±	8,65		
	5-6 yıl	44	40,50±	8,21		
	7 yıl ve üzeri	5	42,60±	2,40		
Edilgen Saldırganlık	1-2 yıl	56	39,64±	8,91	1,085	0,357
	3-4 yıl	54	36,75±	10,40		
	5-6 yıl	44	36,88±	8,49		
	7 yıl ve üzeri	5	36,80±	4,81		

Tablo 5 incelendiğinde katılımcıların spor yapma yılı değişkeni açısından saldırganlık alt boyutlarında istatistiksel anlamda bir farklılığın olmadığı görülmektedir (p>.05).

Tablo 6.

Üniversite öğrencilerinin yaşadıkları çevre değişkenine göre saldırganlık düzeylerine ilişkin Anova testi sonucu

	Grup	N	Ortalama	Standart Hata	F	P
Yıkıcı Saldırganlık	Şehir	66	34,84±	11,75	1,671	0,191
	İlçe	67	34,01±	12,35		
	Kasaba	26	39,03±	11,99		
Atılgnlık	Şehir	66	41,15±	7,97	2,363	0,097
	İlçe	67	40,97±	7,21		
	Kasaba	26	44,61±	7,85		
Edilgen Saldırganlık	Şehir	66	38,15±	9,38	0,917	0,402
	İlçe	67	36,77±	9,91		
	Kasaba	26	39,61±	8,35		

Tablo 6’da üniversite öğrencilerinin yaşadıkları çevre değişkeni açısından elde edilen saldırganlık alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir (p>.05).

Tablo 7.

Üniversite öğrencilerinin boş zaman değerlendirme değişkenine göre saldırganlık düzeylerine ilişkin Anova testi sonucu

	Grup	N	Ortalama	Standart Hata	F	P
Yıkıcı Saldırganlık	Kitap okur veya dinlenirim	34	36,50±	11,54	0,929	0,449
	Fiziksel aktivitelere katılırim	49	36,71±	11,77		
	Sosyal aktivitelere katılırim	27	32,77±	13,06		
	İnternette takılırim	35	32,94±	11,97		
	Televizyon izlerim	14	36,85±	13,07		
Atılgnlık	Kitap okur veya dinlenirim	34	41,02±	8,25	0,537	0,708
	Fiziksel aktivitelere katılırim	49	42,18±	7,52		
	Sosyal aktivitelere katılırim	27	42,62±	7,72		
	İnternette takılırim	35	40,31±	8,30		
	Televizyon izlerim	14	42,64±	5,47		
Edilgen Saldırganlık	Kitap okur veya dinlenirim	34	39,50±	9,38	0,843	0,500
	Fiziksel aktivitelere katılırim	49	38,65±	9,56		
	Sosyal aktivitelere katılırim	27	36,70±	9,36		
	İnternette takılırim	35	35,82±	9,88		
	Televizyon izlerim	14	37,85±	8,39		

Tablo 7’de boş zaman değerlendirme değişkeni açısından elde edilen saldırganlık düzeyi puanlarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir (p>.05).

4. Tartışma ve Sonuç

Çalışmaya katılan bireylerin cinsiyet, yaş, eğitim, spor yapma yılı, yaşadığı çevre ve boş zaman değerlendirme tanımlayıcı tablo 1’de gösterilmiştir. Tablo 1 incelendiğinde çalışmaya %50,9 erkek, %49,1 kadın olmak üzere toplam da 159 öğrenci katılmıştır. Öğrencilerin yaş değişkenine göre büyük çoğunluğunun (%39,6) 26-30 yaş arasındadır. Katılımcıların eğitim durumuna göre büyük çoğunluğunun (%39) ile lisansüstü, spor yapma yılı değişkenine göre (%35,8) ile 1-2 yıl arasında olduğu görülmüştür. Bireylerin yaşadığı çevre değişkeni incelendiğinde (%42,1) ile ilçe olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca bireylerin boş zamanlarını değerlendirmeleri (%30,8) ile fiziksel aktivitelere katılım olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre yıkıcı saldırganlık alt boyutu arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlemlenmiştir (p<0,05). Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre edilgen saldırganlık alt boyutu arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlemlenmiştir (p<0,05). Araştırma grubunu oluşturan üniversite öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre atılgnlık saldırganlık alt boyutu arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı saptanmıştır (p=0,168; p>.05). Ayrıca verilere göre erkeklerin kadınlara göre yıkıcı saldırganlık ortalamalarının (\bar{X} =39,06) daha yüksek olduğu saptanmıştır. Edilgen saldırganlık ortalamaları incelendiğinde de benzer şekilde erkeklerin (\bar{X} =39,77) kadınlara göre edilgen saldırganlık durumlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Güner (2006), 240 sporcu üzerinde yaptığı çalışmada, erkek sporcuların saldırganlık puanı ile bayan sporcuların saldırganlık puanları

arasında anlamlı fark bulamamış, ancak bireysel spor yapan oyuncuların, takım sporu yapan oyunculardan daha saldırgan olduklarını tespit etmiştir. Bingöl ve Demir (2011) yapılan bir çalışmada kadın ve erkek hokeycilerin cinsiyet değişkeni açısından saldırganlık düzeyleri arasında herhangi bir farklılığa rastlamamıştır. Lancelotta ve Vaughn (1989) çalışmalarında erkeklerin bayanlardan daha saldırgan olduğunu belirlemişlerdir.

Çeşitli çalışmalarda, erkeklerin yıkıcı saldırganlık düzeyinin kadınlarınkinden yüksek olduğu, kadınların yıkıcı saldırganlık ve edilgen saldırganlık düzeylerinin erkeklerinkinden düşük sonuçlar elde edilmiştir. Bu sonuçların nedeni kadınların kişilerarası ilişkilerinde olumlu bir niteliğe sahip, empati yapabilme özelliklerinin erkeklerden daha fazla olması gibi değişkenlere çok daha fazla başvurmaları gösterilebilmektedir (Yılmaz, 2010).

Katılımcıların “Yıkıcı Saldırganlık” alt boyutu ortalamasında yaş değişkeni açısından anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür ($p<0,05$). “Atılğanlık” alt boyutu ortalamasında yaş değişkeni açısından anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür ($p>0,05$). Edilgen Saldırganlık alt boyutu ortalamasında yaş değişkeni açısından anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür ($p>0,05$). Özkatarkaya (2010)’nın çalışmasında sporcuların yaşları ile saldırganlık seviyesi arasında, pozitif yönde doğrusal bir ilişki bulunmuştur. Farklı bir çalışmada ise, saldırganlık düzeyi ile anlamlı fark varken, problem çözme becerisinde anlamlı bir fark hesaplanmamıştır (Yiğiter, 2012). Kırımoğlu ve ark (2008) yaptıkları çalışmada spor yaşının atılğan saldırganlığı olumlu etkilediği sonucuna varmışlardır. Eğitim değişkenine göre saldırganlık düzeylerine ilişkin Anova testi sonucu incelendiğinde katılımcıların “Yıkıcı Saldırganlık”, Atılğanlık alt boyutu ortalamasında eğitim değişkeni açısından anlamlı bir farklılık olduğu ($p<0,05$). Ancak katılımcıların “Edilgen Saldırganlık” alt boyutu ortalamasında yaşanan çevre değişkeni açısından anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür ($p>0,05$). Tuzgöl (1998), Gürsoy (2002), Demirhan (2002), Gökbüzoğlu (2008), farklı gruplarla yaptıkları çalışmalarda da anne eğitim düzeyi ile saldırganlık düzeyleri arasından anlamlı ilişki tespit edilememiştir. Fray ve Mark (1987), eğitim seviyesi düşük anne-babaların çocuklarıyla sağlıklı ilişkiler kuramadıklarını dolayısıyla saldırgan bireyler yetişmelerine sebep olduklarını vurgulamışlardır. Karakuzulu (2018), “Savunma ve Dövüş Sporları Yapan Sporcular ile Diğer Bireysel Sporları Yapan Sporcuların Saldırganlık Düzeylerinin İncelenmesi” adlı çalışmasında sporcuların anne eğitim durumu değişkenine göre alt boyutları incelendiğinde, yıkıcı saldırganlık, atılğanlık, edilgen saldırganlık ve genel saldırganlık alt boyutlarında, sporcuların baba eğitim durumları incelendiğinde yıkıcı saldırganlık, atılğanlık, edilgen saldırganlık ve genel saldırganlık alt boyutlarında anlamlılık tespit edilmiştir.

Öğrencilerinin spor yapma yılı değişkenine göre saldırganlık düzeylerine ilişkin Anova testi sonucu incelendiğinde katılımcıların “Yıkıcı Saldırganlık”, “Atılğan”, “Edilgen Saldırganlık” alt boyutlarında spor yapma yılı değişkeni açısından anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

Yine bir çalışmada lise öğrencilerinin saldırganlık düzeyleri ve sportif aktivitelere katılımı ilişkisini incelediği araştırmasında, spor yapanların yapmayanlardan daha atılğan olduğunu hesaplamış fakat diğer saldırganlık alt boyutlarında iki grup arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır Dervent (2007).

Öğrencilerinin yaşadıkları çevre değişkenine göre saldırganlık düzeylerine ilişkin Anova testi sonucu incelendiğinde yaşadıkları çevre değişkeni açısından anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. .

Farklı bir çalışmada üniversite öğrencilerinde saldırganlığı incelediğinde fiziksel saldırganlık düzeylerinde köy ve mezradan gelen öğrencilerinin kasabadan gelen üniversite öğrencilerinden anlamlı düzeyde yüksek olduğunu hesaplamış, saldırganlığın diğer alt boyutları ile çevre faktörü arasında anlamlı ilişkiler bulunamamıştır Eroğlu (2009). Üniversite öğrencilerinin boş zaman değerlendirme değişkenine göre saldırganlık düzeylerine ilişkin Anova testi sonucu incelendiğinde katılımcıların “Yıkıcı Saldırganlık”, “Atılğan”, “Edilgen Saldırganlık” alt boyutlarında boş zaman değerlendirme değişkeni açısından anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

Sonuç olarak öğrencilerin saldırganlık düzeylerinin değerlendirmesinde cinsiyet, yaş, eğitim, değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Saldırganlık düzeyleri ile spor yapma yılı, yaşadıkları çevre ve boş zaman değerlendirme değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmemiştir.

Saldırganlık konusu çok farklı alanlarda tartışılabilir bir konu olarak görünmektedir. Saldırgan tutumlarla baş etme konusunda bilimsel yayınlardan ve psikolojik danışmanlardan faydalanılmalı, saldırgan tutum ve davranış sergileyen sporcuların spor dışında farklı sosyal aktivitelere katılmalarını sağlayarak saldırgan tutum ve davranışlarının önüne geçmeleri sağlanabilir.

Kaynakça

- Bandura, A. (1978). *Aggression: a social learning analysis*, Prentice Hall, New Jersey.
- Bingöl, G.& Demir, A. (2011). Amasya sağlık yüksekokulu öğrencilerinin iletişim becerileri. *Göztepe Tıp Dergisi*, 26(4), 152-159.
- Çobanoğlu, M.G. (1993). *Sporda saldırganlık olgusu ve bu olgunun sportif performans üzerine etkisi* (Doktora Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Demirhan, M. (2002). *Kendi açma düzeyleri farklı genel lise öğrencilerinin bazı değişkenler açısından saldırganlık düzeylerinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi), Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Dervent, F. (2007). *Lise öğrencilerinin saldırganlık düzeyleri ve sportif aktivitelere katılımla ilişkisi* (Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Eroğlu, S. (2009). Saldırganlık davranışının boyutları ve ilişkili olduğu faktörler: lise ve üniversite öğrencileri üzerine karşılaştırmalı bir çalışma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (21): 206- 221.
- Erşan, E.E., Doğan, O., & Doğan, S. (2009). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin saldırganlık düzeylerinin sosyo-demografik açıdan değerlendirilmesi, *Cumhuriyet Tıp Dergisi*, (31), 231-238.
- Gökbüzoğlu, B. (2008). *Ergenlerin saldırganlık düzeyleri ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, İstanbul.
- Gültekin, F. (2008). *Saldırganlık ve öfkeyi azaltma programının ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin saldırganlık ve öfke düzeyleri üzerindeki etkisi* (Doktora Tezi), Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Güner, B. Ç. (2006). *Takım sporları ve bireysel sporlar yapan sporcuların saldırganlık düzeylerinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi), Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Gür B. (2015). *Evrensel bir sorun: sporda şiddet* (Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Gürsoy, F. (2002). Annesi çalışan ve çalışmayan çocukların saldırganlık eğilimlerinin incelenmesi. *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Dergisi*, 1(6-7), 7-15.
- Heper, E. (2012). *Spor bilimleri ile ilgili kavramlar ve sporun tarihsel gelişimi, spor bilimine giriş* (Ed: Hayri Ertan), Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.
- Johnson, R.N. (1972). *Aggression: In Man and Animals*, Saunders Company, London.
- Karakuzulu, E. (2018) *Savunma ve dövüş sporları yapan sporcular ile diğer bireysel sporları yapan sporcuların saldırganlık düzeylerinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi), Gaziantep Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep:
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kırmoğlu, H. Parlak N, Derecelioğlu Ç, Kepoğlu A. (2008). Lise öğrencilerinin saldırganlık düzeylerinin spora katılım düzeylerine göre incelenmesi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi* 2 (2);147-154.
- Kiper, İ. (1984). *Saldırganlık türlerinin çeşitli ekonomik, sosyal ve akademik değişkenlerle ilişkisi* (Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Lancelotta, G.X., Vaughn, S. (1980). Relation between types of aggression sociometric peer and teacher perception. *Journal of Educational Psychology*, 81 (1) :890.
- Özkatarkaya, E. (2010). *18-25 yaş arası işitme engelli sporcuların stres ve saldırganlık düzeylerinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi), Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- Russell, G.W. (2003). *Sport Riots: Social- Psychological Review, Canada foundations of Sport Campaign*, IL: Human Kinetics Publishers.
- Şahin, H.M. (2003). *Sporda şiddet ve saldırganlık*. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Şahinler, Y., & Ersoy A. (2019). Sporcuların zihinsel dayanıklılıklarının farklı değişkenlere göre incelenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 5(2), 168-177.
- Tunç, A. (1997). *Beden eğitimi ve spor tarihi*. Ankara: Damla Ofset Matbaacılık, 77-90.
- Tuzgöl, M. (1998). *Anne-baba tutumları farklı lise öğrencilerinin saldırganlık düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yılmaz, S. (2013). *Spor yapan ve yapmayan ortaöğretim öğrencilerinin empatik eğilimleri ile saldırganlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi (İstanbul ili Bayrampaşa ilçesi örneği)*, (Yüksek Lisans Tezi), Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yılmaz, M (2010). *Üniversite öğrencilerinin kişilerarası ilişki tarzları ve kendini açma düzeyleri arasındaki ilişki* (Yüksek Lisans Tezi), Muğla Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Muğla.
- Yığıter, K. (2012). *Rekreatif etkinliklerin üniversite öğrencilerinde algılanan problem çözme becerisi ve benlik saygısı düzeylerine etkisi* (Doktora Tezi), Kocaeli Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kocaeli.

ENGLISH EXTENDED SUMMARY

Introduction: Sport is intertwined with many disciplines that closely concern people. Sports, which is in contact with many disciplines, is closely related to the field of psychology (Tunç 1997). Sport is a pedagogical, biological and social concept that enables the individual to be psychologically and physiologically healthy, regulates his social life and allows him to bring it to a certain level mentally (Şahinler & Ersoy, 2019). Aggression is a word that is constantly mentioned with the concept of violence recently. Despite the thought that aggressiveness will be put into the background, especially due to the modernization of the society, aggression has become the most intensely used concept and intensely implemented action of today. We see examples of this intensively both in our country and in other countries of the world. Aggressiveness is one of the main impulses of humans and animals. To a certain extent, aggression is the source and driving force of the behaviors necessary to sustain life. The problem of aggression in sports; It may depend on the characteristics of the athlete, the tactics given by the coach, the pressure of the fans and the media. Especially in team sports, terminologies such as “aggressive defense and play” involving aggression are extremely important. The term aggressive here refers to an approved situation. It is supported and even rewarded as long as it does not exceed the limit of the rules set. However, aggressive behaviors in daily life are limited by either social rules or laws and sanctions are applied (Erşan et al., 2009). **Method:** The research is a study in the screening model. The working universe of the research consists of athletes from different branches studying at universities in the provinces of Isparta, Kütahya and Antalya in 2019-2020. The sample group consists of 159 volunteer university students playing in different sports branches in Isparta, Kütahya and Antalya provinces. The online questionnaire form used in the research was sent to students studying in universities in Isparta, Kütahya and Antalya by e-mail. In the research, a scale consisting of 30 questions and developed by İpek İter Kiper was used. The scale consists of three sub-dimensions for destructive “aggression, assertiveness and passive aggression. The data obtained as a result of the research was analyzed in SPSS 25.00 statistical package program and the margin of error was considered as 0.05. In this research, personal characteristics, frequency and percentage values were analyzed. Parametric analyzes were applied as a result of examining whether the data showed normal distribution or not. Descriptive statistics, independent groups t-test and one-way analysis of variance were used in the analysis of the data. In addition, Bonferroni and Tamhane were used for the difference of subgroups ($\alpha = 0.05$). Aggressiveness seems to be an issue that can be discussed in many different areas. **Results and Conclusion:** A significant difference was observed in the sub-dimensions of destructive aggression and passive aggression according to gender and age variable of the participants. It was determined that there was a significant difference in terms of education variable in the subversive average of “Destructive Aggression and Passive Aggression”. It is seen that there is no statistical difference in the aggression sub-dimensions of university students in terms of the year of doing sports, their environment and leisure time variable. As a result, aggression seems to be an issue that can be discussed in many different areas. Scientific publications and psychological counselors should be used to deal with aggressive attitudes, and athletes exhibiting aggressive attitudes and behaviors can be prevented from aggressive attitudes and behaviors by participating in different social activities other than sports.